СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 294. | Джерзи Ситі, Н. Дж., второк, 18. грудня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 294. | Jersey City, N. J., Tuesday, December 18, 1923. | THREE CENTS

РЕПУБЛИКАНЦІ ЗДАЮТЬСЯ ПОСТУПОВЦЯМ

ВАШІНГТОН, 15. грудня. — Щоби переломити остаточно довготревалу обструкцію поступових конгресменів, провідники републиканської партії згодилися на домагання поступового бльоку та признали їх провідникови конгресменови Нелсонови членство в комітеті для парляментарного регуляміну. Від сього комітету буде залежати велика частина законодатної програми.

ПРЕЗИДЕНТ ПОМИЛУВАВ РЕШТУ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНИКІВ

ВАШІНГТОН, 15. грудня. — Президент Кулидж помилував нині останніх вязників, що відсиджують кари за воєнні злочини. Помилуванє проголошується як святочний дарунок.

ЗА ПРИМУСОВИМ АМЕРИКАНСЬКИМ ГОРОЖАНСТВОМ

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — Товариство „Ліга Горожан Чужого Походження" предложила сенаторови д-рови Ковплендови меморіял, щоби він постарався в конгресі о закон, примушуючий всіх чужинців ставати горожанами Злучених Держав до 6 літ після свого приїзду до Америки.

НОВИЙ РОБІТНИЧИЙ БАНК

НЮ ЙОРК, 16. грудня. — Юнія зелізничих машиністів оповіщає, що в Ню Йорку буде отворений з днем 29. грудня новий робітничий банк. Буде він зватися „Брадергуд оф Локомотив Енджінірз Ковоператив Траст Компані".

ЗА ПЕРЕНЕСЕНЄМ ІМІГРАЦІЙНОЇ СТАЦІЇ З ЕЛИС АЙЛЕНДА

ВАШІНГТОН, 16. грудня. — Конгресмен Саломон Блум з Ню Йорку внесе в конгресі проект закона, після котрого іміграційну стацію з Елис Айленда мається перенести та побудувати кращі приміщення для імігрантів на місце старих, які конгресмен зве просто скандальними.

БОРА НЕ ХОЧЕ КАНДИДУВАТИ

ВАШІНГТОН, 16. грудня. — Сенатор Бора видав рішаючу заяву, що він не думає кандидувати на становище президента Злучених Держав з ніякої партії.

ЗАЛИЦЯННЯ БОЛЬШЕВИКІВ ДО КУЛИДЖА

ВАШІНГТОН, 16. грудня. — Большевицький уряд мав вислати до президента Кулиджа ноту, в якій пропоную американському урядови завести офіціяльні зносини зі собою на основі взаїмного признания засади не вмішування в справи другого краю. Нота покликується на промову Кулиджа в конгресі, в якій президент якраз недвозначно заявився проти дипльоматичного признания большевицького уряду.

ФИЛИПИНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ПРИЇХАЛА ДО ВАШІНГТОНУ

ВАШІНГТОН, 15. грудня. — Сюди приїхала Делегація Филипинської Независтмости, яка має предложити від мешканців Филипинів президентови, конгресови та народови домагання независимости.

Рівночасно генерал Вуд, губернатор Филипинів, щоби протиділати проти сьої акції, почав слідство над самостійницькою агітацією на Филипинах.

НОВЕ СРЕДСТВО БЕЗПЕЧЕНЬСТВА

НЮ ГЕЙВЕН, Конектикат, 15. грудня. — Зелізниця Ню Гейвен завела у себе нове средство безпеченьства, яке на погляд дирекції зелізниці запобігло такому зелізничому випадкови, як недавній катастрофі коло Форсайт, в Пенсилвенії. Сей винахід полягає в магнеті, поміщенім на тендері (возі для топлива). Магнет автоматично задержує поїзд, що переїздить мимо сигналового стовпа, уставленого на задержання.

КОРАБЕЛЬ РОЗБИВСЯ НА СКАЛАХ

МАРШФІЛД, Орегон, 16. грудня. — На скалах, що засіяли вузкий вхід до заливу Куса розбився нині тягаровий пароход С. А. Смит, наладований деревом. Побоюються, що зі залоги згинуло 8 до 17 людий.

ЗАТОНЕННЄ КОРАБЛЯ

НОРФОВК, Верджінія, 15. грудня. — На мілині, званій Фрайінґ Пен, затонув норвежский паровий корабель Рена. Досі з моря добуто лишень 4 людий з нього, тому припускають, що решта залоги і пасажирів, яких 26 люда, погибло в морю.

ОБРЕГОН ОБЕРТАЄТЬСЯ ПРОТИ ГУЕРТИ

МЕКСИКО, 16. грудня. — Федеральні війська на приказ президента Обрегона почали офензиву проти повстанців під проводом Гуерти. Рівночасно почали приготовляти столицю до завзятої оборони. Серед повстанців мало прийти до поважного розлому.

ЗЕМЛЕТРУС В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

ГВАЯКІЛЬ, Еквадор, 16. грудня. — В південно-американських републиках Еквадор та Колумбії случився вчора досить сильний землетрус. Місто Тулькан, положене в північній части Еквадору, відчуло потрясення дуже сильно. Серед руменищ найшло там смерть 27 людий.

ЩЕ ОДНА ДИКТАТУРА?

САНТІЯГО, Чіле, 16. грудня. — Наслідком боротьби межи сенатом чілійської републики та її президентом, яка унеможливлює всяку законодатну роботу, може дійти до хвилевої переміни президентури на диктатуру.

ПЕТИЦІЯ ЗА ВИПУЩЕННЄМ ГРИФИСА

ШИКАГО, Илиноїс, 16. грудня. — Тут склався комітет, що має побиватися за випущенням на волю американського офіцира Гувена Грифиса, котрого німецький суд засудив на вязницю за те, що він пробував пірвати та вивезти з Німеччини американського дезертира Бердола. Комітет зібрав уже 150,000 підписів під петицію за його випущенням.

ЗИМОВІ НЕБЕЗПЕКИ.

В Скенектеді, Ню Йорк, утопився 15-літний Йосиф Козловський, пробуючи перейти по тонкім леді ріку.

„ПОЛІТИЧНО ВПЛИВОВА РОДИНА"

До Вашінгтону приїхав на авдієнцію до президента Кулиджа найстарший мешканець міста Гобокена, в Ню Джерзі. Має він 104 роки життя та хвалиться, що має в своїй родині 142 голосуючі вибориці, з котрих кождий голосує за републиканською партією.

ОСЛІПЛЕНИЙ ТА ОБРАБОВАНИЙ В ТЕАТРІ

Нюйорчанина Йосифа Блюма, як він сидів в театрі рухомих образків, осліпив хтось, кинувши йому перцю в очи, та обрабував його з усіх гроший, які він мав при собі. Заким Блюм випчихався, сидячий коло нього гість втік з театру та пропав на вулиці. Блюм мав при собі в готівці 93 доларів.

ТРАҐЕДІЯ СЛІПОГО

Живучий в місті Глустері, Месечузетс, сліпий Алберт Парсонс почув онгоді крики своєї жінки: Огонь, огонь. Крики доходили з другого поверха їх дому. Заки сліпий добився до комнати жінки, вона не могучи здушити пожару своєї одежі, попарилася на смерть.

ПРОЦЕС ЗА ПІВЧВЕРТА МІЛІОНА ДОЛЯРІВ ПАПЕРУ.

Перед нюйорським стейтовим судом ведеться тепер процес відомого видавця ряду газет Віліема Рендолфа Герста за уневажнення контракту за доставу газетного паперу вартости півчверта міліона долярів.

БОРОТЬБА КАНАДИЙЦІВ З ВОВКАМИ

До уряду в Форті Артурі, в канадийській провінції Онтаріо, зголосився французький Канадиєць Патріс Парті жадаючи нагороди в сумі 80 долярів за вбитте двох великих вовків, які він убив булавою. В місті Ст. Пол, в Злучених Державах, знова один чоловік придумав для боротьби з вовками шкіряне одіння, все наїжене остро закінченими цьвяхами.

АЙНШТАЙНА НЕ ПУСКАЮТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Славний німецький фільософ Айнштайн (Жид) вернув з Росії і хвилево осів в Голяндії. Боїться вертати вертати в Німеччину, бо дістав від німецьких націоналістів масу листів з погрозами.

УРЯДОВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО УКРАЇНІЗАЦІЮ.

До Харкова приїхав знаний шведський журналіст Данґле. Він зайшов до секретаря Всеукраїнського Виконкому Буценка і цікавився культурними питаннями України.

Секретар Буценко заявив, що на Україні є дві державні мови: українська і російська. Губернські установи зносяться з центральними установами Всеукраїнського Виконкому в українській мові. Діловодство і розправи в суді ведуться в такій мові, яка вигіднійша і для сторін і для судів. Дуже часто послугується українською мовою по судах. Школи постепенно українізуються. Низші школи вже майже цілком українізовані. Висші школи українізовані вже на 60%. Поруч українських низших шкіл є ще школи російські, жидівські, польські і німецькі. Українізація установ закінчиться в 1924 році.

В ХІНАХ ПРОДАЄТЬСЯ УРЯДИ.

В Хінах провідні урядові посади віддається тим людям, які в силі заплатити певну суму тим, від яких залежить нагода. Ті суми є не раз так великі, що навіть дуже багата людина не є в спроможности її заплатити. Тому такий кандидат, як тільки одержить заменення, що посада буде йому признана, продає зараз нищі уряди, а ці урядники продають ще нищим і т. д.

Ті уряди продаються на 3 літа. Коли однак звільняється якого урядника вчаснійше по причині жалоб громадян, тоді за ним паде цілий ряд иниших урядників, бо новий начальник веде за собою цілу масу людей.

НОВІ ПОКЛАДИ ВУГЛЯ НА УКРАЇНІ.

З Бахмуту доносять, що на Кураківській ділянці Гришинського рудоуправління виявлено новий шар курного вугля глибиною на 7½ аршин. Поступає багато заяв на право розробки найденого вугля.

ДОЛЯР МАЄ ОФІЦІЯЛЬНЕ ПРАВО ГОРОЖАНСТВА В ПОЛЬЩІ.

Польське міністерство скарбу дозволило польським товариствам забезпечень заключати умови в долярах. Перший крок зроблено, дальших супроти химерної змінчивости польської марки можна сподіватися.

КОНГРЕС ДЛЯ БОРОТЬБИ З РАКОМ.

На днях закінчився в Брукселі конгрес для боротьби з раком, в якім було репрезентованих 11 держав. На нім рішено зорганізувати міжнародній союз для боротьби з раком. Наради конгресу виказали, що завдяки полученню хірургії з лїченням при помочі радія, рак перестав вже належати до невилічимих недуг.

ПОХІД ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В ГАЛИЧИНІ.

Дня 20. м. м. о год. пів до 10-ої рано явилась поліція в салі „Сокола" на ул. Городецькій підчас викладу інж. Евгена Голіцинського, що викладав хемію з рамени Українського Технічного Тов. для членів Тов-а. Поліція виклад перервала, записки у слухачів повідбирала, а на протест преґлента запропонувала йому внести рекурс до дирекції поліції.

ЩЕПЛЕННЯ ТРІЛИВИХ РОСТИН.

Французький учений д-р Данжар зложив рапорт академії наук в Парижі про цікаві досвіди Данеля і Ріпера. Досліди ці виявили, що хемічні прикмети злінюються наслідком щеплення. Коли защепити пахучі гвоздики на стркаті (морочниках), їх запах буде богато сильніщий і ніжніщий. Коли защепимо галузку белядони — як відомо — ростини сильно трійливої, та білі помідора, то белядона тратить здібність витворювання алькальоіду, атропіни. Ці факти можуть мати великий вплив і в практиці.

ЮВІЛЕЙ ВСЕНАРОДНЬОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ.

Всенародня бібліотека України при всеукраїнській академії наук святкувала дня 11. листопада свій пятилітний ювілей. Є це одна з найбільших бібліотек України і числить поверх міліона томів. Вона дістає обовязкові примірники всіх видань України і цілої совєтської федерації, до 900 журналів, із них сотки закордонних на німецькій, англійській, французькій і других мовах.

При бібліотеці істнує безплатна читальня, яка тепер відкрита від 8 год. рано до 11. год. передполуднем. На будуче читальня буде відкрита від 12 год. в полудне до 9 год. вечером.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА НА ЛИТВІ.

В перших девяти місяцях ц. р. на Литві розпарцельовано на основі аграрної реформи 177,407 гектарів землі, шляхом конфіскати 400 великих посілостей. На розпарцельованій землі поселено 8313 осіб. Польська преса вказує, що таким чином на Литві нищиться польський стан посідання.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПУАНКАРЕ ВІДКИДАЄ НІМЕЦЬКЕ ПРЕДЛОЖЕННЄ У СПРАВІ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПАРИЖ, 16. грудня. — Французький премієр Пуанкаре відповів нині на предложене німецького правительства, що не згодиться на загальну економічну конференцію у справі німецьких відшкодовань з участю Німеччини.

Він заявив, що така конференція може стати на перешкоді заповідженій аліянтській конференції знавців для розвязання тих відшкодовань.

Він у відповіди зазначив, що готовий приняти німецькі предложення але тільки через істнуючі вже аліянтські установи.

БЕЛЬГІЯ З ФРАНЦІЄЮ.—АНГЛІЯ МОВЧИТЬ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 1.. грудня. — Бельгійське правительство заявило свою однозгідність з відповідю французького правительства на німецьке предложене у справі нової загальної економічної конференції.

Англія нічого у сій справі не заявила, але певна річ, що вона ані не годиться з відмовною відповідю ані не вірить в успіх конференції знавців.

ПРОГРАМА ПАРТІЇ ПРАЦІ В НОВОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ЛОНДОН, 16. грудня. — Провідник Партії Праці в новому англійському парляменті Ремсей Мекданелд порозумівся з другими лідерами сеї партії у справі програми, яку має відвигнути її правительство, коли буде сформоване по отворенню нового парляменту дня 8. січня, 1924.

В програму входять такі точки:

1. — Повне і правне признанє совєтської Росії.

2. — Скликанне світової конференції для полагоди „воєнних відшкодовань" і воєнних довгів.

3. — Велика Британія має підписати протокол світового суду, який має обіймати примусовий обовязок кождої держави, що належить до того суду, годитись на мировий суд і приймати його постанови.

4. — Велика Британія має піддерти акцію за допущенням Німеччини і Росії до Ліґи Народів.

5. — Правительство Великої Британії має подбати, щоб воно скликало нову світову розоружну конференцію, або запросити до сього Злучені Держави.

Са розоружна конференція має обіймати розоружене на суші й у воздусі.

РОСІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ОБНЯТИ ВЛАСТЬ ПО БОЛЬШЕВИКАХ

ПАРИЖ, 16. грудня. — Бувший головний командант російської армії великий князь Микола Миколаєвич, котрий тепер живе у Франції і став на чолі тутешних російських монархістів, заявляє, що він приготовляє перенятте власти в Росії в руки монархістів мирним способом, себто при помочі внутрішнього перевороту в Росії.

Міжтим він приготовляє сили для нової монархічної влади в Росії.

Його адютантом є козацький генерал Краснов. Приєднався також до нього генерал Петро Врангель.

Краснов каже, що вже небаром нарід Росії покличе наново старих правителів.

Микола Миколаєвич спершу хоче зібрати 100,000,000 рублів у золоті від російських емігрантів заграницею, яких є понад 2,000,000. Сих гроший мають російські монархісти вжити на пропаганду проти большевицької влади в Росії.

Коли монархісти обіймуть власть у Москві, то нова Росія зажадає від других держав звороту 1,000,000,000 золотих рублів, які вислано з Росії перед війною, і які зложено в заграничних банках, між иншими і в Злучених Державах. Се, каже Микола Миколаєвич, вистарчить з початку на відбудову Росії.

Кандидатів на царський престол в Кремлі є кількох, але щоб ухилити спір, тутешні російські монархісти постановили царя Миколу II вважати живим і не підносити сього питання, поки не буде ствердженно, чи дійсно большевики його убили в Єкатеринбурзі. Щойно тоді вибрано би нового царя всенародним голосованнєм.

ВІТОСА ПРОГНАЛИ ВІТОСІВЦІ ЗА ЗРАДУ СЕЛЯНСТВА

ВАРШАВА, 14. грудня. — Нині вечером уступив польський премієр Вінцентий Вітос разом з цілим своїм кабінетом, у якому дійсну власть мали вшехполяки.

Вітос уступив, коли з його соймового клюбу виступило 15 послів, котрі не хотіли погодитися з новим земельним законопроектом, який кабінет Вітоса намагався перепертн, а який був некорисний для селянства.

Наслідком того дотеперішня клерикально-вшехпольсько-людова більшість змаліла і перетворилась відразу у меньшість. При ній остало тільки 215 послів на всіх 444 послів у соймі.

Оставшись у меньшости, кабінет Вітоса уступив.

Уступив також маршалок сойму Мацей Ратай, котрий є людовцем.

Тепер мала би опозиція зорганізувати більшість і створити новий кабінет. До сього вона мусіла б узяти і національні меньшості. Дуже то не вірять і в успіх опозиції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОДВІЙНИЙ САМООБМАН ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ

Американське міністерство торговлі у Вашингтоні одержало дня 14. с. м. каблеве звідомлення з Варшави про фінанси Польщі.

У тому звідомленню говориться таке:

Польське правительство заходиться з усіх сил, щоб завести в Польщі нові сталі паперові гроші, і щоби зрівноважити буджет (щоби зрівнати розходи держави з приходами).

Польське правительство внесло законопроект, щоби стягати з населення податки й інші урядові драчки у вимірі після неістнуючих ще польських „злотих" (значить, хотяй тих „злотих" ще нема, але люди платити-муть марками таку суму, яка внесе на „злоті" в даному дні). Сей законопроект перейшов уже сенат і він увійде в життє дня 1-ого січня, 1924.

Рівночасно польський уряд хоче зачати видачу польських „злотих" (паперових). Вони мали-б вартість золотого франц. франка (19 американських центів). Польський уряд хоче удержати постійну вартість того паперового „злотого", держачи запоруку на нього в золоті, і не друкуючи тих „злотих" більше аніж золота запорука може запоручити.

Одначе польський уряд не покине і теперішніх своїх паперових марок. Він буде їх далі друкувати для покриття недоборів.

Польський уряд хоче оснувати банк, який мав би право видавати банкноти (паперові гроші). Сей банк опирався би по половині на приватній і державній основі. Польський уряд має на сей банк біля $15,000,000, але сподівається, що продасть ще уділи приватним людям і в той спосіб призбирає ще більше вартної запоруки. Він робить заходи, щоб до введення такого банку в життє приєднати заграничну поміч, а зокрема поміч американську.

Польське правительство готове віддати ріжні жерела доходу яко запоруку на заграничні позички для своїх потреб. Воно тепер переговорює з французькими банками і хоче дати їм в запоруку тютюновий монополь в Польщі, але воно воліло-б таку умову зробити з американськими банками.

Вкінці у звідомленню сказано, що польський уряд вже осягнув значні успіхи у своїй фінансовій політиці, бо зменьшив видатки на урядництво, а тепер ще далі буде їх зменьшувати.

* * *

Се звідомлення замітне найбільше самообманом польського уряду та наміром обманити фінансовий світ, отже і другим самообманом, або коротко — подвійним самообманом.

Польський уряд хоче зрівноважити польський буджет.

Цікава вістка. А як він се хоче зробити?

Отже — буде зменьшувати число урядовців і їх платні та буде друкувати на се дальші стоги польських паперових марок.

Але — не буде зменьшувати польської армії ані воєнних приготовань. Що-ж тоді з польських „ощадностий", як 60% польського буджету іде на армію, не вчисляючи в се французських позичок, які ідуть на оруже й амуніцію.

Значить, польському урядови не розстатись із недоборами, але виждати, що вони будуть щораз більші. А віра в те, що їх дальше можна буде покривати стогами нових польських паперових марок є нічим іншим як тільки дитинячою глупотою. Бо чим більше Польща своїх марок надрукує, тим меньшу вони мати-муть вартість, поки не зійдуть до вартости німецьких марок, значить, до повного обезцінення.

Се ладне „покривання недоборів", нічо й казать.

Та Польща вірить, що на поміч мати-ме другі гроші, себто так звані „злоті". Їх ще нема, а вже ходять, бо теоретично після них обчисляється державні належитости в марках. А що буде, як вони вже будуть? Вони не будуть ходити, але летіти. Вправді польський уряд хоче їх „усталити", але гроші багнета не бояться, а се одиноке, на чому Польща опирається. Тих около 15 міліонів долярів, які Польща має в золоті і в заграничних грошах, не запоручать „сталости" польських „злотих". На се треба більшої запоруки.

Хотіли англійські банки запоручити польські „злоті", але гадали, що як Польща перевезе своє золото ($15,000,000 золота се не така велика історія перевезти, якщо воно не істнує тільки в теорії так як „злоті" польські!) до Англії, а у Варшаві Англійці пантрувати-муть видачі банкнотів. Але якось з тим Польщі не повезло.

І тепер вона телеграфує до Америки, аби їй позичила гроші і дає в запоруку тютюновий монополь.

Умова ніби добра, бо Польща годиться, щоби власником її гроший були заграничні банкирі і ще дає запоруку.

Але хто дасть запоруку на сю запоруку?

От в чому сук. Польща держава непродуктивна, бо 1,000,000 молодих людий вживає до воєнного ремесла, а великі міліони до годовання і зодягання того міліона, а всяких можливих засобів яко запоруку на французькі кредити в оружию й амуніції. До того вона границь не має; веде авантурниче життє; не має життєвої асекураційної полісі, тож хто захочеться підпирати її фінансово і наражуватись на се, що як вона за рік або два лопне, так зі собою потягне в могилу і позичене добре і ту запоруку, яку давала, а на яку люди легкої віри могли зловитись.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ ГОЛОДОВОЇ КАТАСТРОФИ

Що Фрідтйоф Нансен оповідає про совети.

Пять літ минуло від переворoту в Росії, а цей край все ще є для решти світа великим знаком питання. Чуємо і читаємо богато про події і відносини у совєтській републиці, але звідомлення суперечать одні одним, такі партійні, такі неясні, що годі розізнатися в цьому хаосі. Як тяжко є виробити собі ясний погляд про совети, бачимо хочби з цього, що Фрідтйоф Нансен, був кілька літ у совєтській Росії і на Вкраїні, міг добре пізнати тамошні відносини. А таки в книжці (яка щойно появилася в Ляйпцігу накл. Брокгавза) п. з. „Росія і мир" — каже, що неможливо є основно пізнати справжнє положення Росії, передівсім економічну організацію, бо все разураз безнастанно перетворюється. „З другого боку — каже Нансен — є воно так, що большевизм перейшов стільки фаз у своєму розвиткові, що дійсно нелегко сказати, чим він на ділі є тепер. Признаюся, що з цього ніяк не можу сказати, хоч я стільки часу присвятив, щоби відгадати це питання".

Так сконстатовано, що неможливо точно оцінити події в советах. Що сьогодні ще є правдою, завтра воно вже неправдою. Все ще в періоді ферменту, відносини зміняються протягом дуже короткого часу все наново головокружними заворотами. І лише одна правда лишається, що Росія не повинна оставати довше відмежованою від світової господарки, економії, так у її власнім інтересі, як і інтересі цілого світа. Слід відновити господарські взаємини для скріплення російського населення, а тимсамим відбудови сільського хазяйства й промислу, торговлі, транспорту при помочі заграниці. Така провідна думка книжки Нансена, цього благородного, несамолюбного чоловіка, заходами якого весь світ ратував російське й українське населення від голодової смерти. Завдяки цим заходам припинено страшні пошести, припинено нову мандрівку народів.

Нелегко вдалося Нансенови перевести в діло свої гуманні наміри. Вже в 1919 р. вказував він на конечність спішити з поміччю вигибаючому з голоду населенню. Одначе політичні причини великих держав унеможливили ці заходи. „На мою думку — пише Нансен — жаліти треба над цим. Я вірю, що колиб це було сталося, колиб переговори були довели до цілі, положення в Европі було би зовсім инше, як тепер бачимо його перед собою. Знесення бльокади, взаємини Росії з рештою світа на чисто економічних основах, і то ще в тих часах, як. Росія мала значну скількість сирих матеріялів, було-б у значній степені причинилися до відновл рівноваги в продукції й консумції Европи". Та мусіла щойно в 1921 р. навістити Росію страшна голодова катастрофа, щоби рішитися зорганізувати інтернаціональну поміч під проводом Нансена.

Щоби пізнати страшні наслідки голодової катастрофи потреба лише перечитати розділ „Здоровний стан і соціяльні питання" у згаданій Нансеновій книжці. Згинули міліони людей, ці що остали при життю, зробилися апатичні, привикли до жебраного хліба. В околицях навіщених голодом є більше як півтора міліона дітей круглих сиріт. Грозою проймають звідомлення про життя цих дітей у великих містах, куди вони напливають. Серед цієї нещасливої молоді злочини і проституція все більше будение явище. Жиють найбільше неприродним життям. „Треба признати, совєтські власти роблять усі заходи щоби перешкодити цьому, але діточим захоронкам, у яких є більше як міліон сиріт, дуже тяжко вистаратися для них харчів і одіння". В самій Москві живе в опущених домах і по пивницях 15 тисяч нещасливих сиріт. Чотирнайцять, пятнайцятьлітні хлопці вбивають, грабують і приносять добичу своїм любовницям, яким усього щойно дванайцять-тринайцять літ. Сконстатовано, що господарями найгірших нор цих московських злочинних ватаг, то пятнайцять-сімнайцятьлітні хлопці, а між проститутками є десять-одинайцятьлітні дівчата, що налогово запиваються горівкою і заживають кокаїну. Малі, діточі руки хапають усе, що хвилиночку оставити без надзору, а за добичу з грабіжницьких вилрав зараз-же купують горівку або кокаїну, або програють. Протизаконна торговля горівкою й усипляючих середників (головно кокаїни), провадженa цими дітьми, процвітає як найліпше. Із дітей, що є в діточих захоронках, на одеський округ припадає: хорих на анемію 25% на утрату сил а 40% на чахотку (сухоти).

Нансен всетаки не тратить надії. Каже, що в богато напрямках іде до ліпшого. Від впровадження „Непа", дозволено приватну торговлю, знесено реквізиції в сільському хазяйстві, заведено податки в натурі, а решта жнива остає до розпорядження власника, селянина. Та і податок в натурі мається знести, бо ця система обнизила страшно хліборобські продукти. Мається завести знову податки в грошах. Підноситься також промисл.

„ЗАМКНУЛИ НАМ ШКОЛУ"...

„Замкнули нам школу, в нас школи не має!..."
Без книжки, науки дитинка зітхає,
Русяву головку на грудь сумно клонить
І слізку горячу по личеньку ронить:
Нам рідного слова не вчитись ніколи —
„Замкнули нам школу, немає в нас школи!"
Все літенько Боже дітвора втішалась,
До школи мов птичка із кліточки рвалась:
„Ще місяць, ще тиждень — і в школу підемо,
У книжці, в науці розраду найдемо..."
І сумно дитинка без школи зітхає:
„Замкнули нам школу, в нас школи немає!"
І лялька сумує і Бровко понурий
І Пудель скучає іБурко похмурий.
А серце ридає з туги і одчаю:
О, бідний, коханий, нещасний мій краю!
А вітер голосить аж ген у роздоли:
„Замкнули нам школу, немає в нас школи!..."

Роман Завадович.

ДОПИСИ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ювилейний вечер.

Товариство „Любов" від. 45 У. Н. Союза святкувало дня 23. падолиста с. р. двайцятьлітний ювилей свого істновання величавим концертом.

В програму входили: промови, декламації, хорові співи, сопранові соля, дуети, фортепянові і скрипкові соля і добірна орхестра. Концерт випав надсподівано удачний; жаль лише що дощ налякав многих того вечера, через що „Українська галя" не зовсім була виповнена гістьми.

До звеличання концерту причинились в першій мірі п-ни Стефанія і Ольга Тимкевич (спеціяльно запрошені з Пасейку) своїм милим голосом. Вони прямо чарували публику і були змушені за кождим виступом співати надпрограмово по два і три рази; молоді співачки оставили по собі дуже милий спомин в Філаделфії.

Не меньше звеличав концерт скрипковим сольом і дірігентурою при орхестрі п. Ф. Дубас. Годиться пожелати молодому скрипакови успіхів в його дальшій практиці на музичному полі а може американська Україна здобуде з часом світової слави скрипака в його особі.

П-на Катруся Росолович прегарно грала на фортепяні українські мельодії.

Хор ім. М. Лисенка під батутою п. В. Коцюбинського співав вповні гарно; видно було щиру волю співаків вивязатись як найкраще, лише ізза браку сильніщих басів бракувало відповідної гармонії; зрештою всі точки хорові випали цілком добре. П-на Ваврик надсподівано добре вивязалась з своєї деклямації. Вершком концерту була гра орхестри п. Петрівського, де переважали молоденькі музиканти а так захоплювали своєю грою публику, що оплескам не було краю.

У виданій концертовій програмі-брошурці, кождий гість мав нагоду прочитати коротку історію товариства, з котрої наводжу лише цифри, витягнені з книг протоколярних про його фінансовий оборот. І так: товариство виплатило своїм членам запомоги около $3.000. На народні, просвітні і гуманітарні цілі жертвувало тов. „Любов" в протягу кількох останніх літ $861.00. Виплачено хорим членам за послідних 5 літ $1.084.00. Само тов. „Любов" має тепер готівки около $2.000. Ці цифри показують наглядно що може осягнути зорганізоване товариство при добрій господарці і співпраці членів.

Товариство „Любов", будучи першим товариством в Філаделфії, згуртувало у себе свідоміших одиниць і щирих патріотів; воно було так сказати розсадником нині істнуючих товариств і живчиком українського руху-поступу.

Стараннем тов. „Любов" основано в Філаделфії Читальню „Просвіти", відтак тов. Українсько-Американських Горожан — котре нині посідає найкращу з всіх чужинецьких народностий галю і величавий дім, де приміщується клюб, бібліотека і салі на наради товариств.

При товаристві істнує також популярний аматорський кружок драматичний, котрий по довшім відпочинку зачне мабуть знов давати вистави.

Рікрічно тов. „Любов" святочно обходить річницю свого заложення якимсь вечерком, концертом чи представленнем. Одначе так величного концерту давно не було в Філаделфії. Слід згадати, що головний Уряд У. Н. Союза вислав в делегації члена екзекутивного комітету до виголошення вступного слова на святі тов. „Любов".

Честь отже тим членам, урядникам і патріотам, що причинились до звеличання того концерту.

Антін Бучацький.

ПОГРОМИ ЖИДІВ В ПОЗНАНІ.

Польські фашисти в Познані нападають і побивають переїздних Жидів, головно тих, що походять в Лодзі. При списанню протоколу з двома прилапаними напастниками при одному таким нападі виказалося, що вони є членами „Ліґі оборони ойчизни і віри". На поліційнім комісаріяті оба напасники роздавали прокламації і заявили, що виріжуть всіх Жидів. Після списання протоколу їх випущено на волю.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ.

Дня 19. падолиста с. р. почався у Львові великий політичний процес проти 11 молодих хлопців городецкого повіту зі сіл Семиківці і Михальча. Акт обжаловання закидує хлопцям, що вони створили тайну оружну організацію, яка мала на меті розбортіи станицю „паньствової поліції", ірабити двори, перейти до совєтської Росії і повернути зі збройними бандами назад для викликання повстання і домашньої війни в „Малопольсце фсходней". Проводирі організації вспіли втечи. Повстання мало відбутися в квітні, а вже в марті про нього поліція довідалась. І коли заговірники зібралися з оружєм в стрілецькому рові за селом, сполошив їх вистріл і свист. Поліція зробила облаву і зловила 8-ох. Всі вони молоді парубки; наймолодший 15 літ, найстарший 30; до вини не почуваються. Зізнання, які зробили на поліції, відкликують, бо зложили їх під примусом. Підчас розправи росказують про звірські знущання жандармів.

Се образок теперішніх відносин в Галичині.

ПОКЛИК ДО ФІЛІЙ ЛІҐИ ГОРОЖАН УКРАЇНСЬКОГО РОДУ!

Ліґа Горожан зачала своє істновання посилкою делеґатів до Президента і Конґресу. Цей перший успішний виступ заохотив нас до дальшої праці і вказав, яке значіннє може мати Ліґа, коли вона справді гуртуватиме всю українську іміґрацію в Злучених Державах.

В той час ми основали централю Ліґи та поручили її вести зачату роботу. Для її піддержки зобовязалися всі делеґати прислати матеріяльну допомогу з місць, щоби покрити кошта делеґації, та на перші організаційні видатки.

Та був це тільки соломяний огонь. Делеґати розїхавшися призабули на свої обіцянки. І тому централя мусіла вести свою роботу за гроші одиниць, які не жалували жертв, коли треба було стати в обороні прав наших братів. Ліґа не пропустила ні одної нагоди, щоби не запротестувати перед світом проти ляцьких звірств. Вислано телеграми до Ліґи Народів, аліянтських амбасадорів, президента і міністра заграничних справ Америки. Певне, що праця не була ведена в такому розмірі як її задумано. Але причин тому було богато.

Перша з них, що філії оставили головну управу без матеріяльної допомоги. До того і Видїл був здекомплєтований. Роблено те, що в даних обставинах на наші сили мож було зробити.

Та боротьба в старому краю не покінчена і не покінчена наша праця тут. Надходить зима, догідний час до організації. Ліґа Горожан виготовила чартер, щоби справді стати на організаційну дорогу. Тому поможіть матеріяльно, щоби в скорому часі можна було скликати річний зїзд, вибрати нову управу, та наладнати організаційні справи. Справа тим пекучійша, що надходять вибори президента, в яких і українські іміґранти повинні взяти гідну участь.

ЗА УПРАВУ ЛІҐИ:

Т. Грицей, предс.; М. Рибак, секр.; І. Пеленський кас.

Адреса Ліґи:

THE LEAGUE OF AMERICAN CITIZENS
of Ukrainian Extraction,
329 So. 4th Street, Philadelphia, Pa.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВП. П. СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєсь Вп. П. Секретарів, що виказ та рахунки до відділів вислано всім відділам. Якби однак котрий з П. Секретарів таких не отримав до днесь, нехай сейчас повідомить Канцелярію У. Н. Союза, а вишлесь другі. Не треба ждати з висилкою рахунків та справоздань аж до послідного дня в місяци, а старатись висилати сейчас по мітінґу, а вже безуслoвно найдальше 26-го с. м.

В рахунках за грудень подані належитости за календарі і так мають бути заплачені в грудні, щоби можна вирівнати рахунки межи канцелярією У. Н. Союза і адміністрацією Свободи.

Календарі вже висилаєсь до відділів і всі відділи отримають їх в грудні. З уваги, що тепер перед святами переповнене на почті і експресах, тому дуже можливо, що не всі будуть могли одержати календарі як раз на мітінґ, однак се не повід здержати Вп. П. Урядників від сколектовання по 30 цт. від члена. Рахунок висилати як слід без перенощення довгів на слідуючий рік.

Роман Слободян, фін. секретар.

К. Т.

ПАТРІОТИЗМ

Немає у світі двоє людий зівсім однакових. Кождий чоловік є инакший. Одначе трапляються люде подібні до себе. Бувають подібні до себе брати і сестри, батьки й діти, часом навіть люде зівсім собі чужі. А одні є до себе більше подібні, як другі. І так мурин є подібнійший до мурина, як до кожнього з нас; Китаєць подібнійший до Китайця, як до мурина. І так само подібнійший є Француз до Француза, як до Німця, подібнійший є Українець до Українця як до Англійця. Є, самособою, виїмки. Буває, що Українець подобає більше на Італійця як на Українця. Але ці виїмки не заперечують загального прінципу, що взагалі подібніщі є до себе люде одної й тоїсамої раси, одного й тогосамого племени, одної й тоїсамої національности, як люде, що належать до ріжних рас, до ріжних племен, до ріжних народів.

Видно, приносить чоловік уже щось із собою на світ, що його робить близшим до тих людей як инших. Щось є у нашій крови, що лучить нас тіснїще з нашими земляками, як із людьми иншої національности. Коли прийдемо на світ, робимося не лише його горожанами і членами всего людства, але рівночасно ввіходимо в ряди якоїсь раси, якогось племени, національности, до котрої вже належали наші батьки і предки.

Одначе спочатку не розуміємо цих споріднень крови, що нас лучать із батьками і семєю. Не знає ніщо про це дитина, коли приходить на світ, не знає цього в найпершій добі свого життя. Не відзивається ще в ній голос крови. Зате витворюється в цих початках життя людини щось иншого: витворюються деякі навички, привязання. Дитина призвичаюється і привязується до свого окруження і то таксамо до свого окруження живого як і неживого. Кімната, в котрій звичайно живе, робиться для дитини якось близшою як инші части дому; обстановка і забавки, котрі служать дитині, прибирають вигляд добрих знакомих. Щож говорити про матір або неньку, знакомих, про людей, що їх бачить щодня, котрі вже вельми скоро є для дитини її власним, своїм світом.

Отже до цього власного, свого світа дитина привязується, і призвичаюється. Це, що не належить до цього світа, є для дитини чуже і часто проймає її трівогою й жахом. А в свойому власному світі дитина почувається добре. Відповідно до цього як дитина розвивається і росте, побільшується також її світ. Спочатку був ним лише **батьківський дім,** але постепенно робиться ним також село або місто, де дитина родилася і жиє свої перші літа. А з селом і містом ціла околиця. **Ці рідні сторони** дивно близькі серцю дитини, а є також близькі старшому чоловікови. З цими рідними сторонами лучать нас спомини дитячих літ і першої молодости. Ми виросли в цих рідних сторонах, призвичаїлися до них. Колиж пізніще долею судилося нам жити далеко від батьківщини, тужимо за рідними сторонам, за рідним краєм, за краєм дитячих літ Бажалиб знову побачити його, жити там. Хто з нас не пригадує собі поезії що зачинається словами:

„Родимий краю, село родиме,
Вас я витаю, місця любимі
Зелені ниви, луги, діброви,
Вас повитати душа бажає,
Більшого щастя в світі немає".

і т. д.

Часом лучать нас із рідними сторонами не лише спомини, думки й почування, але ще й инші звязки. Бо деколи частина цих рідних сторін є нашою власною, ми її одержали по батьках. Вони оставили нам у спадщині кусник землі, дім або хоч би вбогу хатину. Почуваємо тоді, що наше місце там, де наш — **батьками** переданий нам — грунт, де наша **батьківщина!** Але хоч хтось не має і кусника землі, а таки й його тягне всім серцем у рідні сторони. А неодин, бачучи, що не могти-ме вже вернути до них за життя, бажає бодай, щоби його тлінні останки спочали там, де отворив очі на світ, де виколисала його ненька, де дитиною зазнавав перших радощів і смутків, де ум і серце відбирали перші враження і де навчився говорити до свого окруження тоюсамою мовою, котрою від століть на цій землі промовляли його предки, **матірною мовою, рідною мовою!**

Скоро бачить чоловік, що як [illegible] научився говорити, може порозумітися не лише з своїм найблизшим окруженням, ізріднею, свояками й знакомими, але також із людьми, котрих зівсім не знає. Прийде хтось із сусідного села або з далекого місто, а хоч незнакомий, говорить таксамо як ми і є для нас тому якось дивно близьким! Часом знову пізнаємо і таких людий, котрі говорять иншою як ми мовою, котрим наша рідна мова незнана і не зрозуміла. І ті люде для нас усе якісь дальші, чужі. А ті, що говорять таксамо як ми, то є „свої"! І приходиться нам мандрувати часом далеко, цілими милями й іще дальше, а всюди стрічаємо „своїх", що говорять таксамо як ми! Тай хоч то ні знакомі ні свояки, а таки щось нас із ними лучить і творимо всі начеб якусь велику семю, всі ми собі **земляками,** бо порозуміваємося спільною мовою. Довідуємося дуже вчасно, що ці, що говорять тоюсамою мовою, що ми, всі називаються **Українцями,** що мова, котрою так як ми говорять, то **мова українська,** а цілий край, у котрім живуть разом із нами, називається **Україною.** Пробуджується тоді в нас голос крови і зачинаємо розуміти, що належимо — кожен із нас — не лише до своєї семї і до своїх рідних сторін, але що ми крім цього є членами якоїсь великої цілости, котра називається **народом** і що кожен із нас є таксамо частинкою **українського народа,** як наші рідні торони є частиною **України.**

Бо ця спільна матірня мова дивну і чудову має силу злуки людей. Що то було би, колиб люде не вміли говорити і порозуміватися зі собою! Кождий був би від иншого відгороджений мовчанкою. Ледви знаками міг би вказати иншому, що відчуває або чого хоче — так як дитина, котра ще не вміє говорити. А коли чоловік наділений даром бесіди, може виявити свої думки всім, котрі говорять тоюсамою мовою що він. Може подавати иншим вістки й від них довідуватися. Може брати з чужого досвіду, може порозуміватися для спільної праці — одним словом, щойно людська мова вможливлює чоловікови справжнє співжиття з иншими людьми. Щойно вона лучить нас у гуртки, що обіймають і широкі кола; щойно мова може вчинити, що жиємо один біля одного не чужі собі, але що жиємо спільним життєм, **суспільним** життєм.

А зі спільною нам рідною мовою набираємося богато спільних поглядві, переконань і вірувань. Родяться в нас спільні симпатії й антипатії, спільні змагання і бажання впливаємо одні на одних, наближаємося до себе, можемо словом або письмом, листом або газетою чи книжкою порозуміватися, навіть із людьми, котрих особисто не знаємо, але котрі не є нам чужі, коли якраз цією спільною, дорогою нам матірньою мовою можемо говорити з ними, а вони з нами!

Любимо цю мову! Бо призвичаїлися і привязалися до неї від наймолодших дитячих літ так, як до наших рідних сторін, як до нашого найвчаснішого окруження і до людей, котрі нас у дитячих і молодечих літах любили і любов свою виявляли нам цією мовою! І також тому любимо нашу мову, що така гарна, милозвучна. Це признали вже й чужинці. Щодо мило звучности, співучисто, кладуть українську мову зараз на першому місці після італійської.

Отже любимо цю нашу українську мову, ми виросли з нею, вона зробилася начеб частиною нашого життя, нашої душі, душі цих усіх, для котрих є рідною, матірньою мовою! Ніщо дивного, що почування, які маємо для дорогої нам мови, переносяться і поширюються на всіх, котрі говорятх тоюсамою мовою; ніщо дивного, що коли чуємо чоловіка, який говорить до нас по вкраїнськи — хочби то був чоловік, якого стрічаємо перший раз у життю — бачимо в ньому когось близького без огляду на це, чи він походить із Галичини чи з Буковини, з Закарпатської України чи Наддніпрянщини, зі Львова чи з Черновець, Києва чи з Мукачева, з Ню Йорка чи з Бразилії або з Зеленого Клина! Бо всі говорять по українськи.

Так отже завдяки спільній рідній мові анше первісне привязання до рідні і до рідних сторін скріпляється і поширюється на всіх Українців і на всі землі, замешкані українцями, нашими земляками. З любови З любови рідних і свояків і рідного села чи міста виростає любов **земляків** і цілого краю, в котрім чуємо мову наших батьків, родиться **любов батьківщини.**

Та на цьому не кінець. Бо якраз це, що мовою, котрою ми говоримо, говорили також наші батьки, що говорять сучасні нам жиючі ще рідні, але що говорили нею також покоління що жили **давніще** на цій батьківській землі, якраз це наближає нас думкою і почуваннями до цих давніщих поколінь. Таж це, що давніще на українських землях жиючі покоління думули і відчували, то вони передали нам у численних звичаях і обичаях, у піснях, повірях і оповіданнях, котрі заховалися або в живому слові, устній словесности, або в письмі і друкованих книжках. І оповідають нам ці псіні і книжки також це, що наші предки робили в часах спокою і війни; оповідають нам про це, яку долю переджувала наша батьківщина у давних і менше давніщих літах. А ми, коли слухаємо або читаємо це, відчуваємо, що давніще ділялося в нашій батьківщині, звязана й наша теперішня доля, та що український нарід то не лише ми, сьогодні жиючі Українці, але також ці всі, котрі перед нами жили на цій землі, по українськи на ній говорили, плугом її орали а шаблюкою її боронили!

Але й на цьому ще не кінець. Таж жиють серед нас діти, молоде доростаюче покоління, надія нашої будучини! І ці діти вчаться говорити мовою, котрою говорили наші предки і котрою ми самі говоримо. І вони пізнають разом із цією мовою і завдяки їй історію нашої батьківщини й освідомлюють собі злуку з минувшиною народа. А коли нас уже не буде, діти наші, тоді вже повнолітні чоловіки й жінки, дальше прястимуть нитку національної, традиції, дальше плекатимуть рідню мову й почування братньої любови з усіми земляками. Це, що сьогодня робимо ми, покоління тепер жиючих людей, тесаме робитимуть після нашої смерти наші діти і внуки: будуть працювати над вдержанням і побільшенням цього всего, що нарід досі сотворив, стерегтимуть і дальше плекатимуть рідну культуру на ріжних її ділянках і в ріжних її обявах. І не є нам рівнодушна доля цих дітей і наших унуків; таж вони кров нашої крови і кість нашої кости. Отже бажаємо, щоби їм було добре на світі, щоби почувалися якнайкраще в батьківщині, щоби зазнали в ній щастя! І роздумуючи так про майбутні покоління земляків, котрі прийдуть після нас і котрі мешкатимуть на тійсамій щи ми батьківській землі і говоротимуть тою самою що ми рідною мовою, то розуміємо, що вони всі разом із нами і з давно в гробах спочиваючими предками нашими творять оден великий нарід, що початками своїми сягає в дуже давню минувщину, а надією своєю й бажаннями в незнану будучину. Хто небудь колинебудь на цій землі батьківській говорив і почував по українськи — кождий з них був і буде так як кождий з нас Українцем, а кождий Українець був і буде близший нашому серцю, як чоловік иншої національности. Бо український нарід обіймає всіх Українців, і тих що були, і тих що є, і тих що будуть. Вони всі сини одної матері, одної батьківської землі, нашої спільної батьківщини. Тому то любов народа обіймає всі минулі і будучі його покоління.

Хто любить **нарід** і батьківщину, хто гарячим серцем обіймає **всі її землі, і всіх земляків,** хто почувається сином тих земель і братом своїх земляків і хто не для себе, а для батьківщини бажає жити, а коли зайде потреба, за неї готов умерти — того називаємо **патріотом** — слово взяте з грецької мови. А таку любов батьківщини називаємо **патріотизмом.**

* * *

З цього що ми досі сказали про жерела, з яких пливе любов батьківщини або патріотизм, здавалося би, що нікому не бракує цеї любови батьківщини. Здавалося би, що розвиваючися з незамітних у кожній дитині початків росте і змагається разом із його розвитком і що заповняє серце кождого повнолітнього чоловіка. Та, на жаль, так здається лише. Бо повному розвиткови патріотизму стають деколи на дорозі ріжні **перешкоди.** Найважніщими з тих перешкод тісна голова і тісне серце.

Тісна голова не знає, що діється поза найблизшим окруженням і не сягає думкою своєю поза теперішню хвилю. Не здає собі справи з цього, що земляки не живуть лише на малім кусні землі, який в силі бачити наш зір, а вже рівсім не може зрозуміти цього, що давно перед нами жили і працювали на цій землі нашій люде такі як ми, споріднені з нами спільною кровю і спільною матірньою мовою. Тяжко любити це, про що навіть не знається, що воно істнує. Отже люде, котрі **не знають, що це таке батьківська земля** й історія рідного народа, люде, котрі своїм умом не обнімають цілої України теперішньої і її минувшини, не можуть бути патріотами в повному того слова значінню.

Але на це є рада, а саме **просвіта.** Поширюючи просвіту там, куди ще не сягає, а поглиблюючи її там, де вже є, поширюємо знання всіх українських країв і знання цього що в них давнійше діялося. Хто перечитає якусь книжечку з описом наших земель, рік, гір і долин, наших сіл і міст, наших Карпат, Поділля, Гуцульщини, Наддніпрянщини, нашого Дністра, Дністра, про наших Гуцулів, Лемкві і т. д., цьому отворяться очі й зявиться ціла Батьківщина, весь Нарід у своїй справжній шаті, у свойому великому богатстві ріжних племен і їх осель. А хто почує або прочитає оповідання про наших князів і гетьманів, про наших героїв і мучеників народніх, про Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Данила, князя Льва, Хмельницького, Мазепу, Сірка, Богуна, Гонту, Шевченка, Шашкевича, Федьковича, Франка, Лесю Українку і богато-богато инших — той не лише пізнає історію нашої батьківщини, але також полюбить нашу миувшину і цих славних народніх провідників, котрі будували й скріпляли нашу Батьківщину і поклали були під неї сильні основи. І хоч ми втратили самостійність, то повинні все тямити, що живий нарід не згине, повинні працювати невпинно в краю і на еміграції на всіх полях, повинне брати собі за примір инші народи, щоби як знову прийде **велика хвиля,** щераз не застала нас неприготованими.

Так отже просвіта, ширена в національному дусі, відслонює перед нами широкі овиди. Показуючи нам батьківську землю і минувшину народа і нашу тісну звязь із одною й другою, вчить нас любити **цілу** батьківщину теперішню і колишню. А з цієї любови батьківщини родиться все більша цікавість ще точніще пізнати рідний край і минуле народа, відкіля знову набірає свіжих соків наш патріотизм. І вже перестає бути наша голова тісна і темна; це, що передше не мало рівсім місця в нашому умі або що ми лише дуже невиразно бачили, наче маячіло нам перед очима, ще прибірає ясний вигляд: почуваємося дітьми одного великгоо народа з великою минувшиною і — дасть Бог — з великим майбутнім; відчуваємо, як гарячо любимо цей нарід і цей край, у котрому він живе, а рівночасно знаємо, чому любимо.

(Дальше буде).

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

СТЕП.

Оповіданнє з часів першої руїни

(Свобідно за **Купером**).

(12)

Скрут таки випалив, але не влучив, бо Корбачева саме в тій хвили підбила його рушницю і стріл пішов у гору. Собаки побачивши, що до них ідуть люди, побігли вперед, обнюхуючи пильно землю. Корбачі підійшли до місця, при котрім були зупинилися собаки. Трава була побита, залляна кровю.

— Ходім за собаками! — сказала Корбачева.

Всі піщли іопинилися перед чагарником, в котрім пси щезли. Нараз пси жалісно заскавуліли. Вийшли з чагарника, задзявкали до Корбачів і назад щезли в гущі.

— Там щось є, — сказала Корбачева. — Хто піде подивитися?

— Я піду, — обізвався Гнат.

— І я, і я, — додали два инші сини.

— Не йдіть, — перестерігав Скрут, — бо там може бути небезпечний зьвір. Може то покалічений медвідь. Там, де ми попали на кров, мабуть хтось постріляв його і він заволікся у ті кущі. Скалічений медвідь дуже небезпечний.

— Я таки піду, — Гнат відповів.

— Кажу, не йди! Я бував у степу, знаю його небезпеки. Може й ватага Татар засіла там.

— Дивіть, які налякані, як їм шерсть наїжилася! — додав, показуючи на собаки, що знов вийшли з чагарника.

Гнат таки пішов, за ним два брати. По хвили вийшли, двигаючи... Макара. Небіжчика поклали перед ноги матери. Собаки ще раз протяжно завили і пігнали за тропою оленя.

Довго всі стояли навкруги небіжчика, немов скамені, дивилися на його бліде лице. Тишину перебив Скрут.

— Ніхто з вас не вірив, що я бачив сліди Татар. Тепер самі [illegible]

Сі слова пробудили Корбачеву з омертвіння. Впала на тіло сина і голосно заридала. Корбач і сини далі стояли неподвижно.

— Анно! — промовив Корбач. — За його смерть заплатить своїм життем кождий Татарин, який мені влізе в дорогу!

— Від чого він погиб? — спитала Корбачева. — Не бачу ніякої рани. Там на траві кров.

— Кров на плечах, — сказав Гнат. — Там, де лежав, також кров.

Скрут, що стояв позаду всіх, сягнув рукою до кишені, приступив до Макара і обернув його.

— Ось тут діра від кулі — сказав. — Хтось застрілив його з заду.

Скрут стягнув з небіжчика кафтан і сягнув рукою під сорочку. Витягнув кулю і подав Корбачеви.

— Твоя правда була, Саво! — Корбач крикнув. — Голінатий татарський шпігун, їх спільник, степовий опришок! То його куля. Тямите? Тоді, коли він був у нас, показував свої кулі. Були значені. Такий знак на сій кули. То він застрілив Макара! Анно! Тут над трупом нашого первородного кленуся, що убийник моєї і твоєї дитини повисне. Побий мене Боже, як не повішу його!

— Так, так! — додав Скрут. — Він застрілив його з заду. Застрілив там, де кров на траві. Потому заволік його в гущу, на поталу орлам і вівовкам. Я поможу вам знайти ту стару зьвірюку. Сам закладу петлю на його шию, сам буду тягнути мотуз!

— Не гаймося! — промовив батько. — Поховаймо його по християнськи, хоч без попа і зараз в дорогу, шукати убийника!

— Возьмім його до табору і там поховаймо, — промовила мати. — Аж завтра. Нехай ще надивлюся на него, заки його на віки покриє сира земля.

— Однаково йому лежати [illegible] тут, чи там, а нам треба негайно за Голінатим, щоби не втік. Макар нехай спочиває там, де його поклала куля опришка. На се місце приведу Голінатого і повішу над могилою його жертви.

Сини стали рити яму. Коли була готова, закутали його цілого у власні кафтани, спустили в яму, помолилися і присипали.

— Анно! — сказав Корбач. — Ми зробили для него все, що мати і батько годні зробити для сина. Ми його виховали і власними руками поховали. Тепер лишилося ще одно: Пімстити його смерть. Ходім!

*

Карпюк і Орленко сиділи в кущах під горбком, пів години ходу до табора Корбачів. Дожидали Крупу, котрий зі своїм Циганом пішов на провіди. По двох годинах вижидання надбіг Циган, за ним пришкандибав задиханий Крупа.

— Рушаймо! Склалося дуже добре. До табору заберемося без великого клопоту. Старий Корбач, всі його сини, Скрут, ще й Корбачева вийшли з табору в степ. В таборі лишилися самі дівчата.

Всі три разом з обома псами пустилися просто до табору Крупи. Дівчина, що сиділа на сторожевім дереві заздріла їх і заалярмувала табор. Марина вхопила рушницю і вибігла до застави при вході, де з рушницями стояли дві Корбачівни. До застави підійшов на яких триста кроків Крупа. Його товариші лишилися в кущах.

— Маю діло до Корбача, — Крупа гукнув, будь то би, не знаючи, що газди нема дома. — Діло дуже важне.

— Корбача, ні його синів нема в таборі, — Марина відповіла. — Прийдіть завтра.

— То скажу, що маю сказати, Корбачевій.

Марина не хотіла сказати, що й Корбачевої нема, отже відповіла.

— Кобачева до вас не вийде.

— То я прийду до неї.

— Не можна. Я Корбачеви присягла, що до табору не впущу нікого. Як не вступитеся, то стріляємо!

— То може би я в сім ділі з тобою побалакав? Я рушницю лишу тут, і підійду до тебе незаозброєний.

— Не хочу. Як не відійдете, то таки стріляємо!

З застави висунулися цівки трех рушниць.

— Павле! — крикнув Крупа. — Може ти розмовишся, бо мене й слухати не хоче.

З кущів висунувся Павло.

— Чи й до мене будеш стріляти? — спитав.

Марина заломила руки.

— Павле! — благала. Вступися, бо буде нещастє. Я не стрілю до тебе, але табор має ще инших оборонців. Для них приказ батька святий.

— То вийди ти до мене. Маю тобі щось сказати.

— То говори!

— Се велика тайна. Ще більша, ніж твоя.

— Колиж бо ти не сам. З тобою Голінатий і ще хтось третий. Дівчина, що сидить на дереві, бачила вас.

— Коли боїшся їх, то вони покладуть збрую тут коло мене і відійдуть так далеко, що ти на случай, коли би вони вертали сюди, вспієш в пору вернути до табору.

З кущів вийшов Орленко, приступив до Карпюка і поклав коло него рушницю. Те саме зробив Голінатий. Оба відійшли в степ, полишаючи Павла самого. Марина сказала щось обом Корбачівним і вийшла до Павла.

— Ти чому сеї ночи не прийшов? — спитала.

— Обговорював з Крупою.., чи з Голінатим і з тим третим важне діло. Була бесіда й про тебе... Марино! Я вже знаю тайну табору. В тім возі, до котрого Скрут не дає приступити нікому, сотникова Юстина Орленкова.

Марина сполотніла. Хвилю не годна була вимовити слова. Аж по хвили крикнула, вхопившися за голову.

— Горе мені! Корбач і Скрут будуть гадати, що то я виявила їх тайну...

— Нехай гадають, що хочуть. Тобі їх вже не боятися. Ми таки зараз заберемо тебе й Орленкову.

— Павле, се не може бути! Я присягла...

— Я знаю, що ти присягла. Присягла не покидати того кубла, поки Орленкова не буде в руках свого мужа. Тої присяги не зломиш, бо видержиш до кінця.

— То чомуж говориш, що заберете нас, ще й зараз? [illegible]

— Є дві причини. Є та, що присягу вже зломили Корбач і [illegible] держатися твоєї присяги. Вони присягли, що Юстину приставлять Орленкови і не зробили сего.

— Бо ще немали нагоди, ще не доїхали.

— Вони нарошне їдуть так, щоби до него не доїхати.

— Відки знаєш се? Корбач чесний.

— Знаю, бо Орленко цілком не просив ні Скрута ні Корбача на опікунів своєї жінки. По неї Скрута він не посилав, він його в своїм життю не бачив.

— Кинджал Орленка...

— Скрут вкрав його... Корбач чесний, але Скрут надув його і зробив несвідомим спільником злочину.

— Павле! Знаю, що ти не обріхуєш мене, але то тебе хтось надув. Наплів небелиць і ти повірив.

— Се, що кажу, знаю від самого Орленка. Він тут. Се той третий, що окрім Крупи-Голінатого зі мною.

— Звідки ти знаєш, що то справді Орленко? Може то який мантій, і тебе надув...

Павло замнявся.

— І таке можливе! — крикнув. — Що мені таке доразу не прийшло на гадку!

— Отже бачиш. Вертай до него і скажи йому, щоби прийшов завтра, як в таборі буде сам Корбач.

— Тоді прийшло би до проливу крови. Загадку треба прояснити ще тепер, заки вернуть Корбачі. Нехай се зробить сама сотникова.

— Та як се зробити?

— Ось так. Що в вашім таборі Орленкова, для нас вже не тайна. Нехай вона вийде до застави. Орленко підійде до неї на сто кроків, так, щоби вона могла пізнати його. Як вона скаже, що то не її муж, то стріляйте до него, як до паршивого пса!

Марина погадала хвилю.

— Добре, — каже. — Вертаю до табору і скажу сотниковій, щоби вийшла. Але чого, не скажу.

— А як покажеся, що Скрут справді вкрав сотникову і що Корбач переховував крадене добро... що тоді зробиш?

— Тоді в купі з сотниковою і я покину Корбачів. Піду з вами.

(Дальше буде)

Клим Поліщук.

З. „ДВА ЛИЦАРІ"

(Волинська легенда)

Старі казки, старі пісні... Боже, яка краса в старих переказах давно минулого життя!... Сучасне життя, сповнене горя і сліз, мимоволі зблідне перед величавим стражданням минулого, яке спочиває в руїнах... Слухавши старих переказів і чудуєшся, чи є ще де на світі така країна, щоб мала такі славні сторінки свого минулого?... Стоїть собі якийсь старий, одвічний, напівброзвалений палац як якогось магната і, мовчки, зберігає таємниці прапрадідів...

Панування пльоського магнатства на Волині не минулого без шуму, і залишило по собі ряд старих казок і легенд. Багато вилилося народних сліз від насильства чужинців, заки широка дума-фантазія якогось сліпого лірника не утворила надійної казки, яка могла заспокоїти трівогу й біль народнього серця...

І сталося так, що де найбільше панували недоля і смуток, там зявилися найкращі пісні і найславнійші казки, бо як-би не було тих пісень і казок, то не можна було-б і жити...

Там, де від Авратинських кражів розбіглися аж до річки Ікви невеличкі гори, горби й пагірки, де сосновий ліс змішуеться з вільхою, грабиною, березою, липою, дубом та ясеном, — давних давен стоїть невеличке містечко Бережці. Як переказують старі люди і як свідчать стародавні записи, основателем свого містечка був граф Бережецький, який збудував тут над самою рікою Іквою двоповерхового палаца з двома високими баштами в готицькім стилю. Про сей палац богато розказується всяких казок, бо й сама будова його дуже казкова.

Сей палац скорше нагадує собою якусь цитаделю, ніж будинок для спокійного життя. Дві високі башти мали по два ряди круглих „бойниць", з яких колись грізно визирали люфи, а тепер по вечорах визирають із них пугані і жалібно гукають на весь старий панський сад, яким у ночі страшно навіть проходити, щоби часом не попасти в яку небудь яму і не провалитися Бог — зна куда... А таких ям у старім саду дуже богато. Невідомі ходи підземних льохів, що починають з під палаци, передовсім ідуть до старої церкви і костела, що був колись монастирем, а потім проходять аж на середину містечка до площі, де ще й до сього часу стоїть старий-прастарий „ратуш" в три поверхи і з такою-ж величезною, як у церкви, круглою банею, на манівці якої гардо пишається герб графа Тарнавського. Від „ратуша" льохи тягнуться кудись далі, але куди саме, того напевне ніхто не знає і нічого певного не може сказати... Одні кажуть, що вони мягнуться до Дубна, а другі — що десь аж до Білокриницького замку, що коло Кремянця... Одно, що певно може свідчити „про те, що такі льохи дійсно істнують, се те, що кождої весни, як тільки тане сніг, скрізь у містечку і за містечком зявляються нові ями, куди заволюється розмякла земля.

Ті, що пробували в ті ями заглянути, часто знаходили на їх дні бічні ходи в якісь підземні коритарі, куди вже ніхто не насмілявся йти через те, що там було темно, а засвічену свічку гасив „злий дух", що вартував панські дорогоцінні скарби", як казали люди. Богато ще розказувалося всяких дивних казок про ті скарби, але ніхто не брався за роскоши, а старанно засипали землею всі ті ями, „щоб часом скотина не впала туди"...

Як стародавній палац, так і сей чудний „ратуш" мали за собою богате минуле. Коли в маленьких Бережцях панували „ясновельможні" князі Радзивили, Вишневецькі, Чаторийські, а потім графи Тарнавські і аж нарешті Морстинови, то всі вони приходили одні за другими і кождий приносив сюди щось своє, що веселими піснями півало в палацу й важними зітханнями лунало в убогих селянських хатах. Всі вони старалися рбільшити роскіш свого особистого життя, а чере те все важче ставало жити в світі бідним людям...

Було так аж до 1863 року, коли селяни надіялися на майбутнє щасливе життя, а Польща запропрягалася в нове московське ярмо. Як кураїнські селяни, так і Поляки взагалі одурювалися Москалями. Терпець рвався...) Скрізь по Волині і всьому Підляшшу важким голосом загомоніло обурення й наростала велика трівога...

В костелах, як переказували ксьондзи, зявлялися якісь святі, які закликали до повстання, а між народом ходили чутки, що польські пани збираються повернути панщину. Тоді-то й зявилася „золота грамота" до „сельського люду", яку оголосив „уряд народовий у Варшаві. Скоро ся грамота дійшла до Бережців, як враз заговорили тут по своему: „Як би так було й справді, так чому нам не іти разом з Ляхами?... Набрехали тільки, вражі діти, а ми таки знову будемо без земельки... От, як-би вони раніише зріклися своїх маєтків, так усі пішли-б на Москаля так, що й сліду після його не лишилося-б"...

Коло містечкового „ратушу" на широкім майдані день і ніч товпилися повстанці, які прибували з Полісся. Йшли Поляки, а разом із ними прямували де-які завзятійші волиняки. В „ратуші" був склад зброї й одежі, яка видавалася повстанцям. В містечку був важкий гомін, веселі співи і завзяті вигуки — „еще Польска не згінела!"... Підгулявші Поляки з Полісся ходили „вербувати" селянство, але місцеві селяни десь поховалися... коли кого могли прибавити, так се тільки тих, що не мали ні кола, ні двора в сучаснім... Дарма тільки метушню зняли таку, бо потім усі люди побачили, що сталося з того всього... Люди потім казали: „Що-ж, так і треба було сподіватися, раз коло діла народу не було"...

Прийшли розлютовані Москалі й „залили за шкиру смальцю"... Довго їх будуть памятати Поляки, а разом з ними і Українці, бо не мало тоді й Українців загинуло від руки московського ката; оттак собі „безвинни були винні"...

Коли скінчилося все і коли зявилися коло містечка дві великі чорні могили, то й пригадали люди старий-прастарий бережецький переказ про двох лицарів, які стоять на площі перед „ратушем"...

Даним давно сталася та подія, але память про неї живе до нашого часу. Не даремно-ж колись хтось поставив перед „ратушем" сей камяний памятник двом лицарям...

Коли Хмельницький ішов на Збараж і Замосте, то один із козацьких загонів зайшов до Бережця і став там господарювати. Зразу повеселійшали бідні люди, яким надто важко було жити під рукою тодішнього властителя Бережців, Яреми Вишневецького, і радіючи говорили про той щасливий день волі, кяий незабаром мав стати по всій Україні...

Військо Хмельницького ще було далеко, але козацький загін не боявся нічого. В палацових льохах було досить гарного угорського вина і міцного литовського меду, щоб можна було забути за все... Всі були тут рівні і ніхто не відчував неї небезпеки, яка насувалася... несподівано, коло Бережців зявилося військо Вишневецького, яке звідусіль стало оточувати містечко.

Що було робити?... Один шлях до ратучку — втеча. Але вже й утікати ніяк неможна було. Отоді-то ватажок козацького загону звелів на „ратуші" зробити таку „хвигуру", щоб якось можна було порозумітися.

Коли Поляки побачили на „ратуші" козацьку „хвигуру", то зараз-же прислали своїх переговорщиків, які сказали щоб козаки негайно здалися в полон, а як що сього не зроблять, то всі будуть вирізані до ноги"...

— Пусте, пане, діло! — сказав на те козацький ватажок. — Ми ще не таких блюфлиців бачили, але в полон не здавалися. Краще вже будемо битися, але так битися, щоб то було з розумом і дарма не проливали-б кров людську. Давайте зробимо славний герць. Нехай прийде ваш полковник і поборється зі мною, як він сам захоче, — чи шаблею, чи й списом... А тоді вже будемо бачити Божу волю...

Переговорщики пішли до свого табору і сказати там, чого хоче козацький ватажок. Довго радилися Поляки, довго сперечалися між собою, але нарешті погодилися на тому, що на герць піде сам пан полковник, близький родич Вишневецького.

Герць мав відбутися на площі проти „ратушу".

В призначений час у містечко в'їхала ціла ватага Поляків, на чолі якої був і полковник. Козаки стрінули їх мовчки, а тільки ватажок один вийшов до них і сказав: „Ну, так будемо битися, чи миритися?... Ставлю умову, яку зразу-ж і підпишемо. З чийого боку буде лицар-переможець, так той бік має право бути тут паном і господаром над переможеними. Як що, панове Ляхи, маєте на се згоду, так я охоче стану до бою і розчерепллю дурну голову того блазня, що полізе до мене битися!"...

Польський полковник почервонів і сказав: „Згода! Я маю страшне бажання власноручно провчити свинячу голову, а через те беру в руки шаблю!"...

Взяли обидва в руки шаблі, сіли на коней і виїхали на середину площі. Од'їхали один од другого на сто кроків і стали з'їздитися... Одчайно счепилися і хитро билися. Роз'їздилися, з'їздилися, крутилися на місці, а шаблі тільки й блискають, тільки й миготять... Коні запінилися і так спітніли, що на них аж мило стало, але обидва лицарі гордо трималися; обидва були в одній силі і трудно було вгадати, хто з них буде переможцем. Коли тут щось золосно задзвеніло, коні метнулися на бік і попадали. Поруч коней лежали — ватажок козацький і полковник польських. Обидва були скрівавлені й мертві. В одного і в другого були розрубані черепи на дві рівні частини. Удар шаблею був пямий і він прийшовся по середині голови. Обидва лицарі були одної сили...

Побачили Поляки, як скінчився герць і, повернувши до свого табору, вирішили наступати всією силою. Цілий день і цілу ніч ішло завзяте змагання між козаками і Поляками, яке скінчилося польською перемогою... Разом із тим, як засіли в містечку Ляхи, знову почалася людська біда й горе...

Згодом скінчилася Хмельниччина і в Бережці приїхали князі Чарторийські, які й поставили на спомин того герцю два мармурових верхівники, що стоять уже протягом цілих віків і до сього часу нагадують собою про діла давно минулих днів.

Люди розказують, що тоді лише настане добро і правда на світі, коли віджиуть два камінні лицарі, як одної сили і однакової, сміливої, вдачі... А до того часу, як вірити казкам, то ніякі повстання нічого не поможуть і ніякої Польщі не може бути...

Але, коли віджиуть ті лицарі, — сього ніхто не знає, як ніхто не може знати, — коли впаде на Волині польська сила й коли встане в славі своїй вільна Україна...

1923 р., Осінь.

Примітки: **м. Бережці**, Кремянецького пов., на Волині, дуже старе й дуже мальовниче, над чудовою рікою Іквою.

„Золота гремота" очевидно та, яку оголосив у 1863 р., т. зв., „революційний народний уряд" у Варшаві. „Грамота" була підписана головою того уряду Замойським.

„Камінні Лицарі" — дві статуї — стоять ще й досі, але були побиті трохи червоноармійцями в часі наступу на Варшаву у 1920 році. Судячи по убранню „лицарів" і самому стилю, який так характерний для середних віків, статуї походять з часів Хрестоносців. — К. П.

ВОРОЖБИТ

Живе собі у Парижі професор Реймон і займається пророкуванием будучнини. Він то післав був свої пророцтва на 1923 рік до одної американської газети. Предсказував між іншим вибух вулькану в Італії, землетрус в Японії, нелад в Німеччині, зміну американського президента і т. д. Все те, як звісно, сповнилося. Тому одна париська газета звернулася теперь до тогож пророка з запитом, що станеться в 1924 р.

І пророк ось що відповів.

Німеччина, почавши від 1924 р., буде платити через 25 літ свої довги, наслідком чого Французи вже в 1924 р. заберуться з Рур. Надренська провінція стане в найблищому році републикою. Баварія відірветься від Німеччини, однакож не перед 1925 роком, а на її престолі засядуть королі з родини Вітельсбахів. Бувший німецький кайзер не буде вже більше панувати і вмре за три-чотири роки на апоплексію. (Цікаво як прийме цю вістку Вільгельм II.?) Кронпринц (що вернув тепер з Голяндії до Німеччини) не відіграє ніякої політичної ролі. Німеччина не буде вже воювати з Францією, а навпаки десь так коло 1938 р. вони обі дуже покумаються.

Президент Чехословаччини Масарик вмре на становищі президента. Перед Бенешем велика будуччина; він відіграє важну ролю у фінансових справах.

Мусоліні панувати-ме в Італії ще три роки, а потім сам подасться до димісії. Та за той час він наладить добрі відносини між Італією і Ватиканом.

В Еспанії буде революція і вона стане републикою.

Американський президент Кулидж буде вибраний знова при найблищих виборах.

Росія поставить в 1924 р. жаданне, щоб її приняли до Ліґи Народів. Ізза зміни уряду прийде там до влади буржуазія.

У Франції Пуанкаре буде в правительстві через цілий 1924 рік, а по Мільрані його вдруге виберуть президентом держави.

За кілька літ вибухне війна між Англією і союзом зложеним з Франції, Італії, Росії і Німеччини; в тій війні Англія стратить свої кольонії.

Між 1942 і 1946 роком вибухне війна між Америкою і Японією, в якій Японці переможуть.

Не забув пророк і про Польщу. Каже, що її під опікою Франції і Чехословаччини (отже ніколи вона не зможе бути без опікунів!) чекає гарна будуччина.

Ну, ну! Як би так те все сповнилося!

ВИКАЗ НАРОДНОГО ПОДАТКУ

від дня 24. жовтня по день 30. листопада 1923.

—o—

Зложили: П. Павлик 2.25; Татяна Ктачковська, І. Грубець по 1.00; І. Потоняк 75 цнт.; М. Косоноцький, С. Кіцея, М. Турчинський, Осміловський Яків, В. Микитка, В. Матвіяс, О. Колісник, Л. Дума; П. Світницький, Ксеня Підгорецька, І. Мищь, И. Лоевич, Е. Хомінський по 50 цнт.; В. Гіль, Яцьків О., І. Бобовчик, А. Рубінович, Ю. Гук, Г. Гуменюк, С. Ленчук, С. Сайчук, С. Гук, И. Жарський, Я. Сай, І. Жарський, А. Сайчук, Р. Булик, Г. Дячик, Р. Струж, І. Васько, Д. Дорош, Л. Левко, Н. Заяць, Г. Шемлій, И. Салюк, І. Василюк, М. Стегніцький, С. Войчишин, Ева Панас, С. Кош, И. Кіраш, Доця Захарейчук, А. Ярош, Гаська Пахолок, А. Корнило 25.

25) Ню Йорк, Н. И., від Січи переслав П. Задорецький (боевий фонд) виказ проголошено окремо 500.00

26) Горнель, Н. И., бр. Пр. Богородиці, від. 142 Провидіння, переслав В. Лаврів 29.00

Зложили: В. Лаврів, Г. Бобовник, Р. Підкович, Лаврів В. (мол.), Галатьо І., І. Назар, П. Федак, И. Ваврущак, І. Співак по 3.00; А. Пелех 2.00.

27) Скрентон, Па., з віча переслав о. М. Залітач (боевий фонд) 40.00

28) Пасайк, Н. Дж. Бр. Пр. Діви Марії, Провидіння, переслав І. Живітський 3.50

Зложили: Розалія Квочка, Н. Гліва по 50 цнт.; Анна Гладка, Магдалена Максимюк, О. Дуткевич, М. Онишкевич, П. Махомета, І. Живітський, Софія Живітська, Пелягія Висовата, Анна Сумереба, Параня Нестор по 25 цнт.

29) Толідо, О., від п. Д. Бобака переслав О. Невойда........ 2.25

30) Филаделфія, Па., бр. св Йосафата, від. Провидіння, переслав М. Стефанів 2.20

31) Джерзи Сити, Н. Дж., від. 3 Провидіння, переслав О. Липка.. 7.00

Зложили: о. О. Улицький, Розалія Лашок, П. Раріцький по 1.00; К. Піддубчишин, М. Голубко, М. Сокіл, Анна Піддубняшин по 50 цнт.; І. Коновал 75 цнт.; М. Ходак 40 цнт.; А. Милович, П. Шавінський, П. Дмитрів по 25 нт.

32) Стемфорд, Конн., бр. св. Арх. Михаїла, пер. С. Корівчак.. 4.00

Зложили: М. Сливинський 1.00; І. Кресан, М. Кресан, Анна Блащук по 75 цнт.; С. Корівчак 50 цнт.; И. Хома 25 цнт.

33) Лорейн, О., бр. св Андрея, переслав М. Ґалянка........ 3.00

Зложили: В. Каршин, Пелягія Каршин, Текля Ґалянка, М. Ґалянка по 75 цнт.

34) Йонкерс, Н. И., з віча і дрібні жертви, переслав о. В. Сполітакевич (боевий фонд) 64.71

Зложили: Т. Майчик, Т. Лисаганич по 5.00; І. Скробала 3.00; І. Малярчук, В. Палиця по 2.00; Т. Пилипишин, Вирія Галькевич, М. Титиш, Г. Скверез, Катерина Скробала, М. Гавриляк, М. Устіяновський, М. Пеньович, В. Мандзій, С. Борис, Т. Павлик, М. Микетин, Марта Пеньович, Анна Бохнак, Параска Салій, І. Васічко, І. Васічко, Марія Стецик, Софія Лабра, І. Песик, С. Фецко, Д. Дулиба, Д. Мигальчик, Г. Лесів, Я. Салій, Розалія Гебуза по 1.00.

35) Йонкерс, Н. И., Подільська Січ, переслав В. Мандзій........ 2.25

Зложили: Б. Газдунь, І. Лагойда, І. Мартович, П. Попадюк, І. Іващишин, О. Бабій, М. Федьків, И. Верес, С. Пилипишин по 25 цнт.

36) Йонкерс, Н. И., бр. св. Андрея, пер. о. В. Сполітакевич.... 9.00

Зложили: Юстина Баволяк, Варвара Цюрик, А. Дошна, Г. Дзюбак, Н. Дурняк, А. Дубянський, С. Фецко, П. Федак, М. Гузій, Ю. Янбра, А. Корінь, Ю. Ковальчик, А. Корінь, Е. Клап, П. Молот, Т. Морох, С. Оліяр, Анна Обух, Т. Павчак, С. Радко, С. Стасяк, І. Спяк, П. Слота, О. Тутко, О. Трембач, Іванна Трембач, К. Урбан, О. Василенко, Н. Васічко, И. Збоян, М. Хома, Марія Обух, Анна Бутен, Марія Лусик, Ю. Кашуба, М. Цеплій по 25 цнт.

37) Елизабет, Н. Дж., бр. св. Арх. Михаїла, пер. Т. Маройка.. 6.00

Зложили: Р. Слободян, Ю. Поливчак, В. Кагораль, А. Поливчак по 1.00; Д. Штим 50 цнт.; Т. Маройка, В. Бернард, С. Пограничний, Я. Лещак, П. Остапчук, М. Ковальчик по 25 цнт.

38) Бентлейвил, Па., бр. св. Ар. Михаїла, переслав І. Фариняк.... 1.24

Зложили: С. Яворський, І. Фариняк, М. Мороз, О. Мороз, І. Стехуляк по 25 цнт.

39) Обурн, Н. И., Запорожська Січ, переслав Макс. Денега...... 2.25

Зложили: А. Шварик, С. Пидипчак, М. Назарук по 50 цнт.; І. Щербій, В. Єднак, І. Цибуляк по 25 цнт.

40) Питсбург, Па., бр. Лицарів св. Юрія, переслав С. Дзюба... 3.00

Зложили: Н. Кунцьо 50 цнт.; П. Попадин, Т. Сенько, С. Дзюба, М. Дербіш, А. Данила, В. Мурдза, С. Дутковський, І. Мусур, Н. Струсь, М. Лейбик по 25 цнт.

41) Бріджпорт, Конн., Запорожська Січ, переслав И. Підлуський 5.50

Зложили: М. Будник 1.00; В. Кузів 75 цнт.; Л. Бих, Н. Мельник, М. Галькевич по 50 цнт.; І. Кузів, И. Підлуський, Ф. Дрозд, В. Глива, И. Волк, С. Іващишин, В. Яенгринович, С. Лободинський, І. Глива по 25 цнт.

42) Честер, Па., тов. ім. Шевченка, переслав І. Чопик........ 2.25

Зложили: Катерина Іцук, М. Іцук, І. Чопик по 75 цнт.

(Далі буде)

ПОЗІР! АНСОНІЯ І ОКОЛИЦІ.

Заходом Спів. Товариства при гр. кат. церкві св. Ап. Петра і Павла, відограеться 2 представлення в неділю, 23. грудня: Як жінки чоловік морочать і Гостина св. о. Николая. Початок о годині 6.30 вечер в церковний гали при Кліфтон Ев. Ціна тикетів 50, 35 і 10 ц.

КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ Гр. Богомольця, з села Гладки, пов. Тернопіль, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголоситись на адресу: 94-98
JOHN IWANCIW,
703 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

ПОШУКУЮ Івана і Трохима Мандаських з села Голець, пов. Калуш, Галичина, котрі виїхали ще в 1912 році до Америки і не дають про себе чути. Хтоби за них знав або вони самі, прошу повідомити! Nicholas Dzundza, 79 Laverence St., Astoria, L. I., N. Y. 93-94

ПО ПРИЧИНІ слабости, продаєся делікатесен і лонч-рум в гарній фабричній околиці з двома кімнатами. Продається дешево. Голоситися під ч. 686—11th Avenue (49th St.), New York City. 93-94

ГОТОВІ ДО МЕШКАННЯ.
Нові вигідні доми, на 3 кімнати $1.250, готівкою $300; 4 кімнатові $1.500 $400, 6 кімнатові $1750, $500, ціна включаючи лоту, решта місячно як рент, вода, електрика в місті. Radio Associates, 180 Broadway, New York City. Офіс філії отворений до девятої вечером Rodina Co., 141 Ave. A, New York City

КОНКУРС.
Треба СЕЙЧАС характерного, тверезого, віруючого дяко-учителя; мусить бути добрим дірігентом; мати свідоцтва від священиків. Платня добра, після умови. 93-95
St. Michaels Ukrainian Cath. Church, New Haven, Conn.

ГРИБИ З УКРАЇНИ
товсті, чисті, здорові, сушені гриби, щойно прийшли з України.

3 фунтова пачка	$4.50
5 фунтова пачка	7.50

Замовляйте. Моней ордер виписуйте на адресу. 90-95
SICHOWY BAZAR, Inc.,
34 East 7th St., New York, N. Y.